

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

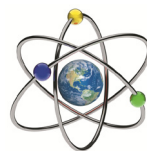
№10(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 170 sahifa,
9-oktyabr, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (Phd), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Karimova E.G. – Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Informatika ta'limida gamifikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	10
Xalikov Akbar Tilovberdiyevich	
Terminologik kompetensiya bo'lajak shifokor kasbiy kompetentligining komponenti sifatida	14
Namazova Munavvar Oltibekovna	
Alisher Navoiy merosi asosida ota-onalarning pedagogik kompetentligini rivojlantirish	17
Rashidov Javohir Akram o'g'li	
Negotiating Communicative Power and Social Hierarchy in English and Uzbek Literary Discourse: A Comparative Pragmalinguistic Study	22
Nodirabegim Xonturaeva	
STEM yondashuvi asosida o'quvchilarda robototexnika ko'nikmalarini shakllantirishning ilmiy-pedagogik jihatlar	31
Nasimova Hikoyat Nosirovna	
O'quvchilarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari	37
Po'latova Barno Raximjon qizi	
Ingliz va o'zbek o'rta asrlar adabiyotining shakllanishi va taraqqiyot omillari: qiyosiy-tipologik tahlil	41
Atanazarova Shoxida Baxramovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida milliy qadriyatlarni sel texnologiyasi asosida shakllantirishning metodik imkoniyatlari	47
Normurotova Aziza Karim qizi	
Tarjimonlik kompetensiyalarini rivojlantirish	52
Karayeva Karima Nabiyevna	
Ixtisoslik modullari asosida bo'lajak logopedlarning diagnostik-korreksion kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	57
Sarimsoqova Maftuna Obidjon qizi	
O'smir yoshdagi o'quvchilarda internet tobeligining psixologik omillari va uni bartaraf etish yo'llari	61
Toshpo'latova Nodira Xudjamurodovna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi giperaktiv bolalarga ta'lim berishning psixologik asoslari	65
Jumanova Nasiba Sherboyevna	
Kasbiy ta'limda "media va axborot savodxonligi" fanini o'qitishda o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari	69
Shomirzayev Baxtiyor Nazarovich	
O'quvchilarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari	74
Po'latova Barno Raximjon qizi	
Blended-learning modeli asosida iqtisodiyot fanining o'quv samaradorligini oshirish va o'quv natijalarining sifatini baholash	78
Abdimurodova Luiza Abdimurod qizi	
Tpack modeli asosidagi mashqlar tizimi orqali talabalarning lingvokognitiv kompetensiyasini rivojlantirish ...	85
Allamuratov G'ofur Ashurovich	
Periphrasis as a Mechanism of Secondary Nomination in English And Uzbek: a Comparative Linguo-Semantic Study	90
Fazilov Odil	
Fizika ta'limida STEAM yondashuvi asosida barqaror rivojlanish kompetensiyalarini shakllantirish	97
Omonova Sitara Zafar qizi	
Raqamli ta'lim muhitida generativ sun'iy intellekt vositalaridan samarali foydalanish orqali pedagoglarning raqamli kompetentligini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	102
Rizayeva Sanobar Davlataliyevna	

Oliy ta'lim professor-o'qituvchilarining kasbiy rivojlanish sinergetik ekotizimini adaptiv transformatsiyalash mexanizmlari.....	108
Supiyeva Buxolida Abduvaliyevna	
Rahbar kadrlarning boshqaruv kompetensiyalarini baholashda psixologik-intellektual o'yin texnologiyalaridan foydalanish	113
To'raxo'jayeva Ra'no Rustam qizi	
Matn bilan ishlashning zamonaviy texnologiyalari (10-sinf ona tili darslari misolida)	118
Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi	
Развитие познавательной активности учащихся 6 классов госпитальной школы в процессе самостоятельной работы по ботанике с использованием ИКТ	124
Баходирова Камола Комиловна, Хошимова Гулзода Ойбековна, Рустамова Нозима Фазлиддиновна	
Развитие медиаменталитета студентов в условиях интеграции искусственного интеллекта и витагенных образовательных технологий: модель, методы и критерии оценки.....	130
Рустамова Нодира Рустамовна	
O'quvchilarning aqliy mehnat kompetensiyasini rivojlantirishda tafakkur operatsiyalarining o'rni	137
Eshmonov Moxirjon Baxtiyor o'g'li	
Yosh bokschilarni tezlik reaksiya dinamikasini rivojlantirish mexanizmlari	140
Malikzoda Abdulatif Abdubannon o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida bolalarning ijtimoiy moslashuvini shakllantirishda pedagog-tarbiyachining roli	148
Rahmonqulova Xolida Bosimovna	
10–12 yoshli futbolchilarda aerobik chidamlilikni rivojlantirishda maxsus suzish mashqlari kompleksining ilmiy-metodik asoslari	152
Akromov Shoxrux Jamshid o'g'li	
Fikr tarbiyasiga oid nazariy yondashuvlar, konsepsiyalar va metodologik mexanizmlar	159
Ismoilova Gulrux Ulug'bekovna	
Milliy identiklikning nazariy-konseptual asoslari va jamiyat taraqqiyotidagi ijtimoiy-falsafiy ahamiyati	163
Salimov Doniyor Musurmonovich	

MILLIY IDENTIKLIKNING NAZARIY-KONSEPTUAL ASOSLARI VA JAMIYAT TARAQQIYOTIDAGI IJTIMOY- FALSAFIY AHAMIYATI

Salimov Doniyor Musurmonovich

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (DSc)

Annotatsiya: Maqolada milliy identiklikning nazariy-konseptual asoslari va uning jamiyat taraqqiyotidagi ijtimoiy-falsafiy ahamiyati tadqiq etilgan. Essentsialistik, konstruktivistik, etnosimvolistik va ijtimoiy-psixologik yondashuvlarni qiyoslash asosida markaziy o'zagini til tashkil etuvchi milliy identiklikning ko'p qatlamli tuzilishi asoslangan. 2023–2025-yillar tahlili nashr etilgan kitob va risolalar soni 3,0 baravar (4 000 nomdan 12 010 nomga), axborot-kutubxona markazlari foydalanuvchilari soni 14,9 foizga (13,1 mln nafarga), professional teatrlarga tashriflar 37,3 foizga oshganini, biroq bitta nashrning o'rtacha tiraji 900 nusxadan 591 nusxaga kamayganini, o'quvchi va talabalarning muzeylarga tashriflari esa 44,0 foizga qisqarganini ko'rsatdi. Milliy identiklik tarkibiy qismlarining jamiyat taraqqiyotidagi funksiyalari va ularni mustahkamlash mexanizmlarini ochib beruvchi konseptual model taklif etilgan.

Kalit so'zlar: milliy identiklik, milliy o'zlikni anglash, davlat tili, tarixiy xotira, madaniy meros, ijtimoiy jipslik, etnosimvolizm, ijtimoiy-falsafiy tahlil.

Abstract: The article examines the theoretical and conceptual foundations of national identity and its socio-philosophical significance for social development. Comparing essentialist, constructivist, ethno-symbolist and social-psychological approaches, it substantiates a multi-layered structure of national identity with language as its core. An analysis of 2023–2025 shows that the number of published books and brochures tripled (from 4,000 to 12,010 titles), users of information and library centres grew by 14.9% (to 13.1 million) and attendance at professional theatres by 37.3%, while the average print run per title fell from 900 to 591 copies and museum visits by pupils and students declined by 44.0%. A conceptual model of national identity is proposed, revealing the functions of its structural components in social development and the mechanisms for strengthening them.

Key words: national identity, national self-awareness, state language, historical memory, cultural heritage, social cohesion, ethno-symbolism, socio-philosophical analysis.

Аннотация: В статье рассматриваются теоретико-концептуальные основы национальной идентичности и её социально-философское значение в развитии общества. На основе сопоставления эссенциалистского, конструктивистского, этносимволистского и социально-психологического подходов обоснована многоуровневая структура национальной идентичности, ядром которой выступает язык. Анализ за 2023–2025 годы показал, что число изданных книг и брошюр выросло в 3,0 раза (с 4 000 до 12 010 наименований), число пользователей информационно-библиотечных центров – на 14,9% (до 13,1 млн), посещаемость профессиональных театров – на 37,3%, тогда как средний тираж одного издания снизился с 900 до 591 экземпляра, а число посещений музеев учащимися и студентами сократилось на 44,0%. Предложена концептуальная модель национальной идентичности, раскрывающая функции её структурных компонентов в развитии общества и механизмы их укрепления.

Ключевые слова: национальная идентичность, национальное самосознание, государственный язык, историческая память, культурное наследие, социальная консолидация, этносимволизм, социально-философский анализ.

KIRISH

Globallashuv, raqamli kommunikatsiyalar va madaniyatlararo aloqalarning keskin kuchayishi sharoitida milliy identiklik¹ masalasi zamonaviy ijtimoiy fanlarning markaziy muammolaridan biriga aylandi. Bir tomondan, axborot oqimlarining chegarasizligi madaniy namunalarni unifikatsiyalashga moyillik tug'dirsa, ikkinchi tomondan, jamiyatlar o'z tarixiy tajribasi, tili va qadriyatlariga tayangan holda o'zligini yangicha anglashga intilmoqda. Shu bois milliy identiklikni ijtimoiy-falsafiy jihatdan tadqiq etish nafaqat nazariy, balki amaliy ahamiyat kasb etadi:

¹ Milliy identiklik (milliy o'zlik) – shaxs va ijtimoiy guruhning muayyan millatga mansubligini anglashi, uning tili, tarixiy xotirasi, madaniy merosi, qadriyatlari va umumiy taqdiriga daxldorlik tuyg'usi asosida shakllanadigan ijtimoiy-ma'naviy o'zlikni anglash shakli.

u jamiyatning ijtimoiy jipsligi, davlat institutlariga ishonch va barqaror taraqqiyotning ma'naviy asosini tashkil etadi.

O'zbekistonda milliy identiklikning asosiy tayanchi bo'lgan o'zbek tilining davlat tili sifatidagi maqomi Konstitutsiyada mustahkamlangan² [1]. Davlatimiz rahbari ona tilini "milliy o'zligimizni anglash, millat ruhini saqlab qolish" vositasi sifatida ta'riflab, "ona tili – umummillat mulki" ekanini ta'kidlagan³ [2]; 2024-yilda esa davlat tili "tili va millatidan qat'i nazar, barcha fuqarolarni yagona xalq sifatida birlashtirishga xizmat qilishi zarur"ligi qayd etilgan⁴ [3]. 2025-yilgi bayram tabrigida o'zbek tili "milliy o'zligimiz timsoli" sifatida e'tirof etilib, bolalarni yoshlikdan "milliy ruh, milliy tafakkur egasi" etib tarbiyalash vazifasi qo'yilgan⁵ [4].

Shu bilan birga, milliy identiklikning nazariy-konseptual tuzilishi, uning tarkibiy qismlari o'rtasidagi munosabat va jamiyat taraqqiyotidagi funksiyalari, ayniqsa, til omilining o'rni filologik va ijtimoiy-falsafiy yondashuvlar kesishmasida yetarlicha tizimlashtirilmagan. Tadqiqotning maqsadi milliy identiklikning nazariy-konseptual asoslarini tahlil qilish, 2023–2025-yillar ma'lumotlari asosida uning institutsional va madaniy omillari dinamikasini baholash hamda jamiyat taraqqiyotidagi ijtimoiy-falsafiy ahamiyatini ochib beruvchi konseptual modelni ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Milliy identiklik nazariyasida bir-biridan farq qiluvchi bir nechta yondashuvlar shakllangan⁶.

E. Gellner modernistik yondashuv asoschilaridan biri sifatida millatni industrial jamiyatning mahsuli deb hisoblab, yagona adabiy til va umummajburiy ta'lim tizimi milliy madaniyatni shakllantiruvchi asosiy institut ekanini asoslagan⁷.

E. Smit esa etnosimvolistik yondashuvni ilgari surib, milliy identiklikni tarixiy hudud, umumiy afsona va tarixiy xotira, ommaviy fuqarolik madaniyati, umumiy huquq va majburiyatlar hamda umumiy iqtisodiyot kabi belgilarning majmui sifatida ta'riflagan va zamonaviy millatlar qadimiy etnik ildizlarga tayanishini ko'rsatgan⁸.

Identiklikning ijtimoiy-psixologik mexanizmlari E. Erikson va G. Tejfel asarlarida chuqur tahlil qilingan. Erikson identiklikni shaxsning vaqt va makondagi o'zlik uzluksizligi hamda bu uzluksizlikning boshqalar tomonidan e'tirof etilishi sifatida ta'riflab, uning shakllanishida o'smirlik va yoshlik davrining hal qiluvchi ahamiyatini ko'rsatgan⁹.

G. Tejfel va J. Terner ijtimoiy identiklik nazariyasida shaxs o'zini muayyan guruhga mansub deb anglashi va bu mansublikdan ijobiy o'zlik bahosini olishi guruhlararo munosabatlarni belgilashini asoslagan¹⁰.

Ch. Teylor esa "e'tirof siyosati" konsepsiyasida identiklik dialogik tabiatga ega bo'lib, boshqalarning e'tirofi orqali shakllanishini, ko'p madaniyatli jamiyatlarda turli guruhlarining o'zligini teng e'tirof etish ijtimoiy uyg'unlikning sharti ekanini ta'kidlagan¹¹.

Filologik nuqtayi nazardan Dj. Fishman til millatning eng muhim ramziy chegarasi va madaniy merosni avloddan avlodga uzatuvchi vosita ekanini asoslagan¹².

Mahalliy tadqiqotchilar ham milliy identiklik muammolarini faol o'rganmoqda. M. M. Askarov identiklik va identifikatsiya tushunchalarini farqlab, identiklikni shaxsiy yaxlitlik, ijtimoiy moslashuv va qadriyatlar tizimi kesishmasida shakllanadigan dinamik, ko'p qatlamli va vaziyatga bog'liq jarayon sifatida talqin qilgan¹³.

M. Yuldasheva milliy g'oya va milliy mafkura munosabatini ijtimoiy-falsafiy tahlil qilib, milliy g'oyani milliy identiklikning tizimli umumlashmasi sifatida ta'riflagan¹⁴.

J. A. Ostonov globallashuv jarayonlarida milliy mansublik masalasini o'rganib, o'zbek identifikatsiyasini xalqning tili, madaniyati va qadriyatlarini saqlagan holda umumbashariy taraqqiyotga integratsiyalashuv sifatida talqin qilgan¹⁵.

L. Y. Maxmudov jadidchilik harakatini Markaziy Osiyoda milliy o'zlikni anglashning muhim ma'rifiy omili sifatida baholagan¹⁶.

M. Y. Atadjanov esa milliy identiklikka tahdidlar an'anaviy harbiy-siyosiy shakllardan madaniy, psixologik va axborot-mafkuraviy shakllarga ko'chayotganini aniqlab, oila, ta'lim va ommaviy axborot vositalari orqali amalga oshiriladigan profilaktik, adaptiv va reaktiv himoya mexanizmlari modelini taklif etgan¹⁷.

2 O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 4-moddasiga ko'ra, O'zbekiston Respublikasining davlat tili o'zbek tilidir. URL: <https://lex.uz/acts/-6445145>

3 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning O'zbek tili bayrami munosabati bilan O'zbekiston xalqiga bayram tabrigi (2023-yil 21-oktabr). URL: <https://president.uz/oz/lists/view/6784>

4 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning O'zbek tili bayrami va o'zbek tiliga davlat tili maqomi berilganining 35 yilligi munosabati bilan bayram tabrigi (2024-yil 21-oktabr). URL: <https://president.uz/oz/lists/view/7628>

5 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning O'zbek tili bayrami munosabati bilan O'zbekiston xalqiga bayram tabrigi (2025-yil 21-oktabr). URL: <https://president.uz/oz/lists/view/8581>

6 Esentsializm (primordializm) yondashuvida millat azaliy, o'zgarmas etnik-madaniy belgilar asosida mavjud bo'ladi deb qaraladi; konstruktivizm (modernizm) yondashuvida esa millat zamonaviy davrda ta'lim, matbuot va davlat institutlari orqali shakllanadigan ijtimoiy hodisa sifatida talqin qilinadi. Etnosimvolizm (E. Smit) ushbu ikki yondashuvni uyg'unlashtirib, zamonaviy millatlar qadimiy etnik xotira, ramz va afsonalarga tayanishini ta'kidlaydi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, milliy identiklikning falsafiy, psixologik va tarixiy jihatlari keng o'rganilgan. Biroq turli nazariy yondashuvlarni yagona ko'p qatlamli modelga birlashtirib, unda tilning markaziy o'rnini asoslovchi hamda milliy identiklikni mustahkamlovchi institutsional va madaniy omillarning so'nggi yillardagi dinamikasini empirik ma'lumotlar asosida baholovchi tadqiqotlar yetarli emas.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosini dialektik, tizimli-strukturaviy va qiyosiy-tarixiy yondashuvlar tashkil etadi. Nazariy tahlilda etnosimvolizm [8], modernizm [7], ijtimoiy identiklik nazariyasi [9; 10], e'tirof siyosati konsepsiyasi [11] va til hamda millatchilik nazariyasi [12] tamoyillari qo'llanildi.

Empirik tahlil 2023–2025-yillarni qamrab olib, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining madaniyat statistikasi ma'lumotlari [5; 6], O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi [1] va O'zbekiston Respublikasi Prezidentining davlat tili masalalariga bag'ishlangan bayram tabriklari [2–4] asosida amalga oshirildi. Tadqiqotda kontent-tahlil, germentevik talqin, dinamik qatorlar va nisbiy ko'rsatkichlarni hisoblash hamda konseptual modellashtirish usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Nazariy yondashuvlarning qiyosiy tahlili shuni ko'rsatadiki, milliy identiklikni faqat azaliy etnik belgilar majmui (essentsializm) yoki faqat zamonaviy institutlar mahsuli (konstruktivizm) sifatida talqin qilish uning murakkab tabiatini to'liq ochib bermaydi. Bizningcha, milliy identiklik o'zaro bog'langan besh qatlamdan iborat ko'p qatlamli tizim sifatida qaralishi lozim: til, tarixiy xotira, madaniy meros, qadriyatlar tizimi va fuqarolik mansubligi. Ushbu tizimda til alohida – tizim hosil qiluvchi o'rinni egallaydi, chunki tarixiy xotira, madaniy meros va qadriyatlar aynan til orqali saqlanadi, uzatiladi va talqin qilinadi.

Fishman ta'kidlaganidek, til millatning ramziy chegarasi va madaniyat uzatilishining asosiy kanali hisoblanadi [12]; Gellner esa yagona adabiy til va ta'lim tizimini milliy madaniyatning institutsional asosi sifatida ko'rsatgan [7]. Demak, til milliy identiklikning ham etnik-madaniy, ham fuqarolik-institutsional qatlamlarini bog'lovchi bo'g'in vazifasini bajaradi.

Milliy identiklikning madaniy-kommunikativ qatlamini mustahkamlovchi omillar dinamikasi 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval: O'zbekistonda milliy identiklikni shakllantiruvchi madaniy-kommunikativ omillar dinamikasi (2023–2025-yillar)⁷

Ko'rsatkich	2023	2024	2025	2025/2023, %
Nashr etilgan kitob va risolalar soni, nom	4 000	12 223	12 010	300,3
shu jumladan, adabiy-badiiy nashrlar, nom	597	855	894	149,7
Kitob va risolalarning yillik tiraji, mln nusxa	3,6	7,0	7,1	197,2
Bitta nashrning o'rtacha tiraji, nusxa	900	573	591	65,7
Axborot-kutubxona markazlari foydalanuvchilari, mln nafar	11,4	12,8	13,1	114,9
Muzeylar soni (filiallar bilan), birlik	140	138	137	97,9
Muzeylarga tashriflar, ming	5 711,2	4 782,6	5 474,9	95,9
shu jumladan, o'quvchi va talabalar tashriflari, ming	2 004,6	1 047,8	1 122,1	56,0
O'quvchi va talabalarning muzeylarga tashriflardagi ulushi, %	35,1	21,9	20,5	–14,6 f.p.
Professional teatrlarga tashriflar, ming	3 170,0	3 665,4	4 351,0	137,3

Manba: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi ma'lumotlari [5; 6] asosida muallif tomonidan tuzilgan va hisoblangan. f.p. – foiz punkti.

1-jadval ma'lumotlariga ko'ra, 2023–2025-yillarda nashr etilgan kitob va risolalar soni 4 000 nomdan 12 010 nomga, ya'ni 3,0 baravar, adabiy-badiiy nashrlar soni 597 tadan 894 taga (49,7 foizga), yillik tiraj esa 3,6 mln nusxadan 7,1 mln nusxaga ko'paygan [5]. Axborot-kutubxona markazlari foydalanuvchilari soni 13,1 mln nafarga, professional teatrlarga tashriflar 4 351,0 mingga yetgan [6]. Bu ko'rsatkichlar milliy tildagi madaniy mahsulot hajmi va unga bo'lgan ijtimoiy talabning ortib borayotganini, ya'ni milliy identiklikning madaniy-kommunikativ qatlami kengayayotganini ko'rsatadi.

⁷ Ko'rsatkichlar Statistika agentligining madaniyat statistikasi ma'lumotlari asosida keltirilgan. Bitta nomga to'g'ri keladigan o'rtacha tiraj yillik tirajni nashrlar soniga bo'lish orqali muallif tomonidan hisoblangan.

Shu bilan birga, tahlil ikki muhim ziddiyatni ham aniqladi. Birinchidan, nashrlar soni 3,0 baravar oshgani holda bitta nashrning o'rtacha tiraji 900 nusxadan 591 nusxaga, ya'ni qariyb uchdan bir qismga kamaygan. Bu holat milliy tildagi kitob mahsulotining xilma-xilligi oshayotganini, biroq har bir nashrning jamiyatdagi ta'sir doirasi torayib borayotganini anglatadi; bunda o'qish amaliyotining raqamli platformalarga ko'chishi ham muhim omil hisoblanadi. Ikkinchidan, o'quvchi va talabalarning muzeylarga tashriflari 2 004,6 mingdan 1 122,1 mingga, ya'ni 44,0 foizga qisqarib, ularning jami tashriflardagi ulushi 35,1 foizdan 20,5 foizga tushgan ^[6]. Eriksonning identiklik nazariyasiga ko'ra, identiklik aynan o'smirlik va yoshlik davrida shakllanishini hisobga olsak ^[9], tarixiy xotira va madaniy meros bilan bevosita muloqot imkoniyatini beruvchi muzey ta'limining qisqarishi milliy identiklik shakllanishining institutsional bo'g'inida jiddiy uzilish yuzaga kelayotganidan dalolat beradi.

Milliy identiklikning til-institutsional qatlamini mustahkamlashga qaratilgan davlat siyosati natijalari 2-jadvalda umimlashtirilgan.

2-jadval: Davlat tili siyosatining milliy identiklikni mustahkamlashga oid asosiy ko'rsatkichlari (2023–2025-yillar)⁸

Ko'rsatkich	2023	2024	2025
Nashr etilgan ensiklopediya, lug'at va qo'llanmalar	40 dan ortiq fundamental nashr	58 nom	72 nom
Davlat tili me'yorlariga moslashtirilgan geografik obyektlar	–	100 mingdan ortiq nom reyestrda kiritilgan	qariyb 250 ming obyekt, shu jumladan 200 mingdan ortiq ko'cha nomi
Davlat tilini bilish bo'yicha sinov va o'qitish	–	rahbar lavozimlarga 3 mingdan ortiq nomzod sinovdan o'tgan, 1,5 mingga sertifikat; 33 mingdan ortiq xodim o'qitilgan	boshqa tillarda ta'lim beruvchi maktablar bitiruvchilari uchun davlat tili imtihoni; fuqarolik olishda davlat tilini bilish talabi
O'zbek tili o'qituvchilarini rag'batlantirish	–	milliy sertifikatga ega o'qituvchilarga 50% ustama belgilangan	50% ustama amalda joriy etilgan
Ko'p tilli muhit va millatlararo uyg'unlik	7 tilda ta'lim; 1 453 ta OAV	7 tilda ta'lim; 130 dan ortiq millat va elat; 160 ga yaqin milliy madaniyat markazi	–
Raqamli muhitda o'zbek tili	–	davlat tilidagi Vikipediya maqolalari hajmi bo'yicha Markaziy Osiyoda yetakchi	o'zbek tilida sun'iy intellektidan foydalanish dasturlari va elektron resurslar yaratilgan

Manba: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining bayram tabriklari [2–4] asosida muallif tomonidan tuzilgan.

2-jadvaldan ko'rinadiki, 2023–2025-yillarda davlat tili siyosati deklarativ bosqichdan institutsional bosqichga o'tgan: geografik nomlarni davlat tili me'yorlariga moslashtirish 100 mingdan qariyb 250 ming obyektgacha kengaygan, ensiklopediya va lug'atlar soni 72 nomga yetgan, davlat tilini bilish fuqarolik olish va rahbar lavozimlarga tayinlanish shartiga aylangan ^[3; 4].

Gellner nazariyasi nuqtayi nazaridan, bu jarayon yagona adabiy tilning ta'lim, boshqaruv va jamoat makonidagi institutsional mavqeini mustahkamlash orqali umummilliy madaniy maydonni shakllantirishni anglatadi ^[7]. Shu bilan birga, 7 tilda ta'lim berilishi, 130 dan ortiq millat va elat vakillari yashashi va 160 ga yaqin milliy madaniyat markazi faoliyat ko'rsatishi ^[3] O'zbekistonda milliy identiklik etnik emas, balki fuqarolik-inklyuziv mazmunda shakllanayotganini ko'rsatadi. Bu Teylorning "e'tirof siyosati" g'oyasiga mos keladi: umumiy davlat tili barcha fuqarolarni birlashtiruvchi omil sifatida, etnik guruhlarining madaniy o'ziga xosligini e'tirof etish bilan uyg'un holda qo'llanilmoqda ^[11].

Nazariy tahlil va empirik natijalar asosida milliy identiklikning jamiyat taraqqiyotidagi ijtimoiy-falsafiy ahamiyatini ochib beruvchi konseptual model ishlab chiqildi (3-jadval).

⁸ Jadvalda Prezident tabriklarida tegishli yil uchun e'lon qilingan ko'rsatkichlar keltirilgan; "–" belgisi ko'rsatkich o'sha yilgi tabrikda keltirilmaganini bildiradi. Ayrim ko'rsatkichlar islohotlar boshlangandan buyongi jamlangan natijani ifodalaydi.

3-jadval: Milliy identiklikning konseptual modeli: tarkibiy qismlar, ijtimoiy funksiyalar va mustahkamlash mexanizmlari

Tarkibiy qism (qatlam)	Jamiyat taraqqiyotidagi ijtimoiy-falsafiy funksiyasi	Mustahkamlash mexanizmlari	Monitoring ko'rsatkichlari
Til (tizim hosil qiluvchi o'zak)	Kommunikativ birlik, madaniy merosni uzatish, umummilliy axborot maydonini shakllantirish	Davlat tilini o'qitish sifatini oshirish, raqamli kontent va sun'iy intellekt resurslarini yaratish, terminologiyani boyitish	Davlat tilidagi nashrlar va raqamli kontent hajmi; nashrlar tiraji
Tarixiy xotira	Avlodlar uzluksizligi, jamiyatning o'zini tarixiy subyekt sifatida anglashi	Muzey ta'limini o'quv dasturlariga majburiy integratsiyalash, tarixiy manbalarni raqamlashtirish	O'quvchi va talabalarning muzeylarga tashriflari ulushi
Madaniy meros	Ma'naviy kapital, madaniy raqobatbardoshlik, "yumshoq kuch"	Teatr, adabiyot va xalq ijodiyotini qo'llab-quvvatlash, milliy madaniy mahsulotni xalqaro maydonga olib chiqish	Teatr va madaniy tadbirlarga tashriflar; adabiy-badiiy nashrlar soni
Qadriyatlar tizimi	Ijtimoiy me'yorlar, axloqiy barqarorlik, ijtimoiy ishonch	Oila, mahalla va ta'lim muassasalari hamkorligi, axborot-psixologik immunitetni shakllantirish	Ijtimoiy ishonch va qadriyatlar bo'yicha sotsiologik indekslar
Fuqarolik mansubligi	Millatlararo totuvlik, ijtimoiy jipslik, davlat institutlariga ishonch	Umumiy davlat tili bilan birga etnik madaniyatlarni e'tirof etish, milliy madaniyat markazlarini qo'llab-quvvatlash	Millatlararo totuvlik va fuqarolik o'zligi indekslari

Manba: Muallif ishlanmasi.

Taklif etilayotgan modelning asosiy g'oyasi shundan iboratki, milliy identiklik jamiyat taraqqiyotiga statik meros sifatida emas, balki doimiy ravishda qayta ishlab chiqariladigan ijtimoiy resurs sifatida ta'sir ko'rsatadi. Til o'zak sifatida qolgan to'rt qatlamni bog'laydi; tarixiy xotira va madaniy meros jamiyatning ma'naviy kapitalini shakllantiradi; qadriyatlar tizimi ijtimoiy ishonchni ta'minlaydi; fuqarolik mansubligi esa ko'p millatli jamiyatda ijtimoiy jipslikning asosini tashkil etadi. Atadjanov ta'kidlaganidek, zamonaviy tahdidlar milliy identiklikka, asosan, madaniy-psixologik va axborot kanallari orqali ta'sir ko'rsatadi^[17]; shu bois modelda har bir qatlam uchun institutsional mexanizm va o'lchanadigan monitoring ko'rsatkichi belgilangan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, milliy identiklik tarixiy-etnik ildizlar va zamonaviy institutlar o'zaro ta'sirida shakllanadigan ko'p qatlamli ijtimoiy-ma'naviy hodisa bo'lib, uning tizim hosil qiluvchi o'zagini til tashkil etadi. 2023–2025-yillarda O'zbekistonda milliy identiklikning madaniy-kommunikativ va til-institutsional qatlamlari sezilarli darajada mustahkamlangan: nashrlar soni 3,0 baravar, axborot-kutubxona markazlari foydalanuvchilari 14,9 foizga, teatlarga tashriflar 37,3 foizga oshgan, davlat tili siyosati institutsional bosqichga o'tgan. Shu bilan birga, bitta nashrning o'rtacha tirajining 34,3 foizga kamayishi va o'quvchi hamda talabalarning muzeylarga tashriflarining 44,0 foizga qisqarishi yosh avlodga tarixiy xotira va madaniy meros bilan bevosita muloqotning zaiflashayotganini ko'rsatadi. Milliy identiklik jamiyat taraqqiyotida ijtimoiy jipslik, institutlarga ishonch va ma'naviy kapitalning manbai sifatida muhim ijtimoiy-falsafiy ahamiyatga ega.

Olingan natijalar asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

- *birinchidan*, umumta'lim maktablari va oliy ta'lim muassasalarining o'quv rejalariga muzey, tarixiy obidalar va teatlarga tashrif bilan bog'liq amaliy mashg'ulotlarni majburiy komponent sifatida kiritish;
- *ikkinchidan*, milliy tildagi badiiy va ilmiy adabiyotni raqamli formatlarda (elektron va audiokitoblar) keng tarqatish orqali nashrlarning jamiyatdagi ta'sir doirasini kengaytirish;
- *uchinchidan*, o'zbek tilidagi sun'iy intellekt resurslari, til korpuslari va raqamli kontentni rivojlantirishni milliy identiklikni mustahkamlash strategiyasining ustuvor yo'nalishi sifatida belgilash;
- *to'rtinchidan*, milliy identiklik holatini muntazam baholash uchun 3-jadvalda taklif etilgan ko'rsatkichlar asosida monitoring tizimini joriy etish;
- *beshinchidan*, umumiy davlat tilini mustahkamlash bilan birga milliy madaniyat markazlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash orqali fuqarolik-inklyuziv milliy identiklik modelini rivojlantirish.

Mazkur choralar milliy identiklikni jamiyat taraqqiyotining barqaror ma'naviy asosiga aylantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi (2023-yil 30-apreldagi referendumda qabul qilingan yangi tahrir). URL: <https://lex.uz/acts/-6445145>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining O'zbek tili bayrami munosabati bilan O'zbekiston xalqiga bayram tabrigi (2023-yil 21-oktabr). URL: <https://president.uz/oz/lists/view/6784>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining O'zbek tili bayrami munosabati bilan O'zbekiston xalqiga bayram tabrigi (2024-yil 21-oktabr). URL: <https://president.uz/oz/lists/view/7628>
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining O'zbek tili bayrami munosabati bilan O'zbekiston xalqiga bayram tabrigi (2025-yil 21-oktabr). URL: <https://president.uz/oz/lists/view/8581>
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. Kitoblar va risolalar soni; yillik tiraji; adabiy-badiiy nashrlar soni. URL: https://api.siat.stat.uz/media/uploads/sdmx/sdmx_data_852.pdf; https://api.siat.stat.uz/media/uploads/sdmx/sdmx_data_853.pdf; https://api.siat.stat.uz/media/uploads/sdmx/sdmx_data_854.pdf
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. Muzeylar soni va ularga tashriflar; professional teatrlarga tashriflar; axborot-kutubxona markazlari foydalanuvchilari. URL: https://api.siat.stat.uz/media/uploads/sdmx/sdmx_data_3208.pdf; https://api.siat.stat.uz/media/uploads/sdmx/sdmx_data_3212.pdf; https://api.siat.stat.uz/media/uploads/sdmx/sdmx_data_3213.pdf; https://api.siat.stat.uz/media/uploads/sdmx/sdmx_data_825.pdf; https://api.siat.stat.uz/media/uploads/sdmx/sdmx_data_728.pdf
7. Gellner E. Nations and Nationalism. – Oxford: Blackwell, 1983. – 150 p.
8. Smith A. D. National Identity. – London: Penguin Books, 1991. – 227 p.
9. Erikson E. H. Identity: Youth and Crisis. – New York: W. W. Norton, 1968. – 336 p.
10. Tajfel H., Turner J. C. An Integrative Theory of Intergroup Conflict // The Social Psychology of Intergroup Relations / Ed. by W. G. Austin, S. Worchel. – Monterey, CA: Brooks/Cole, 1979. – P. 33–47.
11. Taylor C. The Politics of Recognition // Multiculturalism: Examining the Politics of Recognition / Ed. by A. Gutmann. – Princeton: Princeton University Press, 1994. – P. 25–73.
12. Fishman J. A. Language and Nationalism: Two Integrative Essays. – Rowley, MA: Newbury House, 1972. – 184 p.
13. Askarov M. M. Identiklik tushunchasi va milliy o'zlikni anglashdagi ahamiyati // Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural and Social Sciences. – 2026. – B. 392–400. URL: <https://oriens.uz/en/journal/article/identiklik-tushunchasi-va-milliy-ozlikni-anglashdagi-ahamiyati/>
14. Yuldasheva M. National Idea and National Ideology: Socio-Philosophical Analysis // O'zbekiston Milliy universiteti xabarlari. – 2024. – Vol. 1, No. 1.6. – P. 258–260. – DOI: 10.69617/nuuz.v1i1.6.3762.
15. Ostonov J. A. Globalashuv jarayonlarida milliy o'zlikni belgilashda milliy mansublik masalasi // Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural and Social Sciences. – 2025. – Vol. 5, No. 5. – B. 631–637. URL: https://www.oriens.uz/media/journalarticles/92_OSTONOV_J.A._631-637.pdf
16. Maxmudov L. Y. XXI asr ijtimoiy tadqiqotlarida milliylik va identiklikning dolzarblashuvi // Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural and Social Sciences. – 2025. – Vol. 5, No. 5. – B. 231–242. URL: https://oriens.uz/media/journalarticles/31_Maxmudov_L.Y.231-242.pdf
17. Atadjanov M. Y. Milliy psixologik qiyofa xavfsizligiga zamonaviy tahdidlar transformatsiyasi va himoya mexanizmlari: psixologiya fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi avtoreferati (19.00.05). – Toshkent, 2026. URL: <https://api.ziyonet.uz/uploads/books/10013143/gHB1UQxGhQoUtxm.pdf>

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №10(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.